

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1929/2022
15.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Петровић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2423/21 од 02.09.2021. године, у седници већа од 15.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2423/21 од 02.09.2021. године тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Сурдулици, Судске јединице у Владичином Хану, П 574/19 од 07.07.2020. године, исправљена решењима од 18.09.2020. и 09.04.2021. године, у првом и четвртном ставу изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурдулици, Судске јединице у Владичном Хану, П 574/19 од 07.07.2020. године, која је исправљена решењима од 18.09.2020. године и 09.04.2021. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде слободе и права личности износ од 10.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.07.2020. године до исплате; ставом другим изреке одбијен је део тужбеног захтева на име накнаде нематеријалне штете у износу од 40.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.07.2020. године до исплате; ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев на име накнаде материјалне штете у износу од 389.170,00 динара са законском затезном каматом од 07.07.2020. године до исплате; ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 24.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2423/21 од 02.09.2021. године преиначена је првостепена пресуда у првом и четвртном ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете у износу од 10.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.07.2020. године до исплате и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, битне повреде одредаба парничног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП и установио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, ПУ Врање, ПС Владичин Хан је 25.12.2017. године против тужиоца поднео кривичну пријаву Основном јавном тужилаштву у Владичином Хану због постојања основане сумње да је извршио кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. КЗ РС. Тужиоцу је у предистражном поступку одређено задржавање у трајању од 48 часова које је трајало од 25.12.2017. године од 7.20 часова до 26.12.2017. године до 22.45 часова. Тужилац је био задржан 39,25 сати. Решењем судије за претходни поступак Кппд 46/17 од 27.12.2017. године одбијен је предлог ОЈТ за одређивање притвора. Ванпретресно веће је решењем Кв 118/17 од 28.12.2017. године одбило жалбу ОЈТ против решења судије за претходни поступак. Решењем Вишег јавног тужилаштва, Посебног одељења за сузбијање корупције, КтКо 565/18 од 18.05.2018. године одбачена је кривична пријава од 25.12.2017. године поднета против АА, ББ, ВВ и ГГ због кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. Кривичног законика јер пријављено кривично дело није дело за које се гони по службеној дужности. Тужилац је дипломирани економиста и у време покретања предистражног поступка обављао је послове стечајног управника над АДМ „ДД“ из Сурдулице. Тужилац је пре подношења тужбе поднео Министарству правде захтев за накнаду штете. Министарство правде је обавестило тужиоца да поднети захтев неће разматрати.

Према становишту првостепеног суда, тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде слободе и права личности усвојен је у износу од 10.000,00 динара применом члана 200. ЗОО јер је тужилац неосновано лишен слободе, а након истека задржавања није му одређен притвор.

Према становишту другостепеног суда, тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете је одбијен јер је тужиоцу законито одређено задржавање на основу чланова 210. и 294. ЗКП само онолико колико је било неопходно за спровођење потребних радњи. Одређивање задржавања није супротно члану 5. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода пошто је постојала сумња да је тужилац извршио кривично дело.

Основано се ревизијом указује да је побијаном пресудом материјално право погрешно примењено. Чланом 584. ставом 1. тачком 1) ЗКП прописано је да се

неосновано лишеним слободe сматра лице које је било лишено слободe, а није дошло до покретања поступка. Према члану 2. ставу 1. тачки 14) ЗКП термин поступак у законском тексту обухвата и предистражни и кривични поступак. Предистражни поступак је у конкретној ситуацији покренут задржавањем тужиоца у складу са чланом 5. ЗКП. Језичким тумачењем поступак у смислу члана 584. става 1. тачке 1) ЗКП је покренут задржавањем, па тужилац не би имао право на накнаду штете. Последица таквог тумачења одредбе из члана 584. става 1. тачке 1) ЗКП је да осумњичени никад не би имао право на накнаду штете за задржавање, чак ни када кривични поступак није покренут, јер је сваким задржавањем предистражни поступак већ покренут. Са друге стране задржавање осумњиченог јесте лишење слободe према члану 2. ставу 1. тачки 23) ЗКП, а за неосновано лишење слободe законским одредбама је гарантована заштита у виду накнаде штете. Наведеним тумачењем одредбе из члана 584. става 1. тачке 1) ЗКП долази се до закључка да задржавање осумњиченог као вид лишења слободe никад не може бити неосновано. Циљ установљавања института накнаде штете за неосновано лишење слободe јесте да се заштити право на слободу које је и чланом 27. Устава Републике Србије гарантовано као једно од основних људских права. Стога се право на накнаду штете због неоснованог лишења слободe из члана 584. става 1. тачке 1) ЗКП не може тумачити тако да лице које је лишено слободe задржавањем до 48 сати никад не може остварити право на накнаду штете. Није спорно да је задржавање одређено законито, али како кривични поступак против тужиоца није покренут, мора се сматрати да је задржавање одређено неосновано. У прилог наведеном тумачењу стоји и чињеница да се задржавање до 48 сати из члана 294. у вези члана 291. става 1. ЗКП одређује ако постоји разлог за одређивање притвора, а да је решењем судије за претходни поступак Кппд 46/17 од 27.12.2017. године одбијен предлог ОЈТ за одређивање притвора. Сходно наведеном, добијана пресуда је преиначена тако што је потврђена првостепена пресуда којом је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe усвојен у износу од 10.000,00 динара.

На основу изнетог, применом члана 416. става 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Врховни касациони суд је применом члана 165. става 2. у вези чланова 153. и 154. ЗПП обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу 18.000,00 динара који обухвата награду пуномоћнику за састав ревизије. Тужиоцу није досуђена накнада судских такси у ревизијском поступку јер захтев за накнаду тих трошкова није опредељен у складу са чланом 163. ставом 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**